

Asia: VN/16881/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Edustan

Klikkaa ja lisää otsikko valintakysymykselle

ammattillinen tai tieteellinen järjestö

Miten esitys vastaa hallitusohjelman tavoitteisiin

1) Tukeeko esitys tavoitteita vahvistaa psykoterapiapalveluiden saavutettavuutta uudistamalla psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi ja säätämällä ensimmäisen portaan koulutus maksuttomaksi.

Ei, miksi? [Esityksellä on edellytykset tukea psykoterapiapalveluiden saatavuutta, ja sen keskeinen ansio on psykoterapeuttisiin menetelmiin liittyvän koulutuksen ns. ensimmäisen tason säätäminen maksuttomaksi. Esitys ei tällaisenaan kuitenkaan uudista psykoterapeuttikoulutusta kaksiportaiseksi, vaan luo uuden laein ja asetuksin säädellyn erityispätevyyteen johtavan koulutuksen, jonka suhde nykyisin asetuksin säädeltyyn psykoterapeuttikoulutukseen jää esityksen pohjalta epäselvästi määritellyksi.]

2) Tukeeko esitys mielenterveyspalveluiden saatavuuden parantamista kehittämällä perustason mielenterveyspalveluja ja porrasteista hoitomallia?

Ei, miksi? [Lähtökohtaisesti esitys koulutettaville maksuttomasta, säädellystä ja yliopistojen vastuulle osoitetusta koulutuksesta perustason psykososiaalisten hoitojen toteuttamiseen liittyvien kompetenssien saavuttamiseksi tukee mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja edellytyksiä toteuttaa mielekkäästi porrasteista hoitomallia. Esetetty rahoitusmalli ja säädökset kuitenkin heikentäisivät koulutuksen avulla tuotettavien valmiuksien vastaavuutta perustason palvelunkäyttäjien monimuotoisten tarpeiden kanssa. Esityksen riskit liittyvät erityisesti yliopistojen koulutuskokonaisuutta koskevan autonomian jakamiseen hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle sen sijaan, että luotettaisiin nykyisen psykologi-, lääkäri- ja psykoterapeuttikoulutuksen säätelyn tavoin yliopistojen kykyyn ja motivaatioon tuottaa palvelujärjestelmän kannalta relevanttia osaamista.]

3) Tukeeko esitys lasten ja nuorten terapiatakuuta?

Ei, miksi? [Ensimmäisen portaan psykoterapiakoulutuksen 30 + 15 op opintojen tulee muodostaa integroitu pedagoginen kokonaisuus, jotta se voi tuottaa riittävät valmiudet lasten ja nuorten terapiatakuun täyttämiseen.]

Esityksen mukaan kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen ensimmäisen taso sisältäisi yhtenäiset edellytykset tuottavan teoreettisen koulutuksen (30 op) lisäksi menetelmällisten opintojen kokonaisuuden (15 op), joka voisi sisältää koulutusta lyhytinterventioihin tai eri psykoterapiasuuntauksille ja -muodoille yhteisiin terapeutisiin taitoihin

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen tavoitetta?

Ei, miksi? [Ensimmäisen portaan opintojen tulee muodostaa saumaton, ajantasaiseen tutkimusnäyttöön perustuva pedagoginen kokonaisuus. Tämän toteutuminen edellyttää, että yliopistoilla on yksiselitteinen vastuu koko 30 + 15 op kokonaisuuden suunnittelusta. OKM:n esittämän mallin mukainen, yliopistojen koulutussisältöjä koskevan autonomian turvaava malli toteuttaisi kaksiportaisen psykoterapeuttikoulutuksen tavoitetta, STM:n esityksen mukainen koulutussisältöjen määrittämistä koskevan vallan hajauttava malli ei.]

Toteuttaako tällainen ensimmäisen tason koulutus palvelujärjestelmän tarpeiden mukaista koulutusta?

Ei, miksi? [Esitys pyrkii turvaamaan palvelujärjestelmän tarpeisiin vastaavan koulutuksen toteutumisen siirtämällä menetelmäopintojen sisältöä koskevaa valtaa yliopistoilta hyvinvointialueille ja HUS-yhtymälle. Esitys painottaa, että koulutettavien menetelmien valikoitumista tulisi määrittää hyvinvointialueilla jo käytössä olevien interventioiden valikoima. Lisäksi esityksessä esitetään (paikoin, tosin myös sisäisesti ristiriitaisesti) koulutettavien työmuotojen rajaamista tai voimakasta painottamista käsikirjoitettuihin määrittäisiin lyhytinterventioihin. Tällainen koulutussisältöjen määrittämisen malli olisi ristiriidassa yliopistolain kanssa. Lisäksi se syventäisi pikemmin kuin korjaisi palvelujärjestelmän nykyisiä ongelmia, koska mainitut interventiot soveltuvat vain rajalliseen osaan siitä perustason psykososiaalisen työn palvelutarpeesta, johon esityksellä on tarkoitus vastata. OKM:n ehdottaman mallin mukainen koulutussisältöjä koskevan autonomian säilyminen yksiselitteisesti yliopistoilla turvaa parhaiten palvelujärjestelmän tarpeiden mukaisen koulutuksen toteutumisen. Yliopistot ovat kyvykkäitä ja motivoituneita tuottamaan palvelujärjestelmän kannalta relevanttia osaamista psykologi-, lääkäri- ja psykoterapeuttikoulutusten puitteissa, eikä ole syytä epäillä, etteikö tämä toteutuisi myös ensimmäisen portaan psykoterapiakoulutuksessa. On kuitenkin kannatettavaa, että velvoite yliopistojen ja hyvinvointialueiden yhteistyöhön koulutuksen toteuttamisessa on kirjattu OKM:n ehdottamalla tavalla asetukseen ja siten osaltaan turvaa yliopistojen ja hyvinvointialueiden vuoropuhelun sekä menetelmäopintoihin sisältyvän ohjatun potilastyön toteuttamisen edellytyksiä.]

Palvelujärjestelmien tarvitsemien lyhytinterventioiden vuosittaiseksi koulutustarpeeksi on arvioitu noin 2 000 - 4 000 koulutettavaa vuodessa. Millaisessa yliopistojen ja hyvinvointialueiden työnjaossa ja yhteistyössä lyhytinterventioiden koulutus tulisi toteuttaa, jotta se toteutuisi määrällisesti ja laadullisesti riittävänä? Mahdollistaako esitys tarkoituksenmukaisen työnjaon ja yhteistyön?

Arvioitu koulutettavien määrä vaikuttaa selvästi ylisuurelta: realistisempi arvio lienee noin 1000 koulutettavaa vuodessa.

Koulutusvastuun tulisi säilyä yliopistolla, mutta menetelmäopintojen osalta koulutuksen tulisi toteutua tarpeenmukaisessa yhteistyössä hyvinvointialueiden ja muiden palveluntuottajatahojen kanssa. Menetelmäopintojen käytännön harjoittelu tulisi olla mahdollista suorittaa myös yliopiston ylläpitämässä terveys- ja sosiaalipalveluita tuottavassa yksikössä (esim. Jyväskylän yliopiston psykoterapian opetus- ja tutkimuskeskus).

Rahoituksesta

Toteuttaako esitetty rahoitusmalli esityksen mukaisen koulutuskokonaisuuden toteuttamista?

Ei, miksi? [Esitetty rahoitusmalli hämärtää yliopistojen roolia koulutuksen sisällöistä vastaavana tahona ja vaikeuttaa sekä ensimmäisen tason 45 op kokonaisuuden laadukasta toteutusta että kaksiportaisen psykoterapiakoulutuksen edellyttämän koulutusjatkumon luomista. OKM:n ehdotuksen mukainen rahoitusmalli, mukaan lukien siinä ehdotettu lakiin kirjattu yliopistojen ja hyvinvointialueiden yhteistyövelvoite, turvaa parhaiten koulutuksen laadukkaan toteutuksen.]

Muuta huomioita esitettyyn rahoituksen myöntämiseen ja maksamiseen liittyen?

-

Sosiaalihuollon ja terveydenhuollon ammattihenkilön erikoispätevyys

Huomioita ehdotettuun erikoispätevyyteen ja sen rekisteröimiseen liittyen?

-

Muuta huomioitavaa esitykseen liittyen?

Huomiot

Esityksen seuraukset nykyiselle (jatkossa ”toisen portaan”) psykoterapeuttikoulutukselle jäävät esityksen pohjalta epäselviksi. Erikoispätevyyden edellyttämän koulutuksen ei tulisi tulla sisällytetyksi nykyisiin psykoterapeuttikoulutuksiin tavalla, joka pienentää näiden nykyistä laajuutta. Jos nykyisin psykoterapeuttikoulutukseen hakeutumisen edellytyksenä ovat opinnot katsottaisiin jatkossa osaksi nimikkeen käyttöoikeuteen johtavaa psykoterapeuttikoulutusta (kuten esitys ehdottaa), seurauksena olisi psykoterapeutin ammattinimikkeen käyttöoikeuteen johtavien koulutusvaatimusten oleellinen supistuminen. Uutta koulutusta koskevasta asetuksesta tulisi siksi poistaa viittaus yliopistolakiin sisältyvään mahdollisuuteen erikoistumiskoulutuksen hyväksi lukemisesta psykoterapeuttikoulutukseen (3 §).

Koska kyse on mielenterveyspalveluiden kannalta erittäin merkittävästä ja monitahoisesta kokonaisuudesta, uudistus tulisi valmistella ja toteuttaa selvästi nyt toteutunutta laajemmassa yhteistyössä psykoterapiakoulutuksista vastaavien yliopistojen ja muiden asiantuntijatahojen kanssa.

Gaily-Luoma Selma
Integratiivisen psykoterapian yhdistys ry